

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XV. Super eo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

commissionem personæ, non dignitatis intuitu exequi non possit: quare in talibus initium spectandum est, arg. c. si eo tempore, 9. de rescript. in 6.

Corollarium. Ex hac communi doctrina sequitur, quoddam mandatum Principis censetur expeditum, & efficax, tametsi delegato nondum innotuerit: In quo differt à priuilegio aut beneficio, quod motu proprio concessum est, & ante acceptationem ratum non censetur, ut dixi lib. 1. tr. 4. c. 23. n. 9. Ratio discriminis est: Quia priuilegium aut beneficium, cum species quædam donationis sit, non debet dari inuito, sed consentienti: At verò Principis mandatum etiam nolentes obligat ad acceptandum, iuxta c. pastoralis, 11. de offic. Ordinarij, ut bene docet Felin. c. prudentiam, 2. 1. §. adiungimus, hoc tit. Quare ita argumentari licet: *Factum legitime retractari non debet, tametsi casus postea eueniat, à quo non potuit inchoari*, reg. 73. in 6. At verò Principis commissio constituit, ac rata fuit, tempore expeditionis literarum. Ergo tametsi commissarius postea ad statum deueniat, in quo ipsi commissio secundum iura fieri non potest, si videl. dignitati, aut canonicatui Ecclesiæ Cathedralis renuntiavit, nihilominus commissionem exequi poterit. Quandoquidem dicta personæ conditio seu qualitas tempore commissionis faciendæ requiritur, non tempore executionis, c. statutum, 11. de rescript. in 6. Cæterum si Canonicus delegatus à Sede Apostolica statum impossibilem, seu contrarium Ecclesiasticis negotijs assumat, ut si uxorem ducat, tum commissionem exequi haud poterit, sicuti cit. locis docent Zabarella, Decius, Tabiena, Francus in cit. c. statutum n. 8. & alij. Sed quid si Religionem ingressus sit? Resp. Exequi eum posse; Nisi talis Religio sit, cuius instituto eiusmodi causarum expeditiones specialiter repugnent, iuxta ea quæ dixi in eod. c. statutum.

6. QVÆRITVR III. Si commissio legato Sedis Apostolicæ facta sit sub nomine dignitatis, utrum ad successorem eius transeat, Resp. negativè cum Abb. hic n. 11. Augustin. Berno n. 102. & seqq. Felinon. 8. Quia Lega-

tus pro arbitrio Papæ creatur, ac revocatur, ideòque eius dignitas propriè non vacat, nec successorem habet. Sed alia ratio esse videtur de Vicario Episcopi: Cum enim ordinarium ac veluti debitum sit, ut Episcopus Vicarium seu Officialem habeat: quamobrem Papa committendo causam Officiali, videtur ad officium eius, non ad personam respexisse, uti dixi c. 1. de offic. Vicarij, in 6.

CAPITVLVM XV.

Super eo.

PARAPHRASIS.

Orta controuersia inter Titium & Caium de iure præsentandi Presbyterum ad Ecclesiam Parochialem, Papa commisit causam alicui Abbati, hac forma: ut si constiterit ipsi, ius præsentandi ad partem alterutram pertinere, ad præsentationem eius de persona idonea factam, Ecclesiam illam, appellatione remota, ordinet, seu provisionem faciat. Dubitabatur hoc casu, utrum delegatus Episcopo infcio, aut Archidiacono, vel Archiepiscopo reclamante prouisum in possessionem mittere possit: Et si Episcopus, vel Archidiaconus, ad quem de iure institutio pertinet, contra delegatum instituere volentem appellet, utrum appellationi deferendum sit. Respondet Alexander III. Non esse Pontificis intentionem dictam commissionis formulam præiudicium generare Episcopo, Archidiacono, vel Archipresbytero: quamobrem si ad ipsorum aliquem institutio pertinet, præsentationem ipsi faciendam esse: Atque appellationem eorundem admittendam esse, si iuri suo præiudicium generari prætendant: cum appellatio non eorum, sed partium contententium respectu in rescripto Apostolico inhibita fuerit.

S V M M A R I V M.

1. Rescriptum Principis non ita intelligi debet, ut alteri præiudicium inferatur, nisi id exprimat.

H h h h 2

2. Exc.

2. *Executio lata sententia à delegato iudice differri debet propter appellationem eius, cuius interest, ne executioni mandetur, nisi appareat, quod malitiosè, aut solum differenda executionis causa interponatur.*

NOTANDVM I. Rescriptum Principis non ita intelligi debet, ut alteri præiudicium inferatur, nisi id exprimatur. Ita etiam habetur in l. 2. §. si quis à Principe, ff. Ne quis in loco publico, & videri hic potest Abb. n. 2. Decius col. 1. Vbi id ampliat, tametsi Princeps motu proprio, seu ex certa scientia rescribat: Item, tametsi tantum agatur de iure ad rem, & nondum plenè acquisito.

Necesse tamen est, ut verba rescripti aliquam, quamvis impropriad significationem retineant. Ut in casu huius c. verba illa *Ecclesiam ordines*, ita explicari debent, cura, ut Ecclesia ordinetur, videl. per eum, qui ius habet. Quod si autem rescriptum, alium, quamvis improprium intellectum habere non possit, nisi ut aliquid agatur cum præiudicio alterius; tunc seruanda sunt verba rescripti, atque existimandum Principem ex plenitudine potestatis derogare voluisse iuri tertij, præsertim si motu proprio, seu ex certa scientia promanauit. Sic enim ex recepta doctrina tradit Decius in c. quoniam, col. 5. limit. 2. hoc tit. Licet Princeps in dubio non censeatur uti plenitudine potestatis, secus tamen esse, si aliàs dispositio eius aut rescriptum inutile redderetur.

Sed quid si institutio eius beneficij ad Pontificem tum pertinuisset, v.g. per deuotionem, potuissetne delegatus præsentatum instituere vigore eorum verborum, *ordines Ecclesiam*. Responso est affirmatiua apud Abb. h. n. 5. Quia licet rescriptum Principis, quatenus partibus, vel alijs personis præiudicare potest, strictè interpretationis esse debeat, tamen amplam potius interpretationem meretur eum respectu ad ipsum committentem, uti etiam supra dictum in c. 1. de officio Vicarij, in 6. Imò etiam ex textu colligitur, quod delegatus instituere potuisset, vel in possessionem mittere, si is, ad quem de iure pertinebat, consensum dedisset,

saltem tacitum, ut quia sciens id agi non prohibuisset, uti idem Abb. notauit.

NOTANDVM II. Executio sententia lata à delegato Iudice differri debet, propter appellationem eius, cuius interest, ne executioni mandetur. Nisi appareat, quod malitiosè, aut tantummodo differendæ executionis causa interponatur, uti Gloss. hic aduertit ver. tenebit. Quamvis hæc malitiæ præsumptio tolli possit, si opponens seu appellans incontinenti probationes offerat, iuxta Gl. in c. fuscitata, 6. ver. sententia, de in integr. restitut.

CAPITVLVM XVI.

Causam.

PARAPHRASIS.

Causam diuortij inter duos coniuges Pontifex duobus Episcopis commiserat: iudicarunt mulierem viro restituendam esse. Quod cum factum esset, vir mulierem adeò flagellauit, ut in confessionem eruperit, inter ipsos consanguinitatis impedimentum intercedere. Hoc intellecto, alter eorum Episcoporum iudicauit, illos separandos esse. Sed Alexander III. postea declarat, sententiam vnus Iudicis delegati, absque socio pronuntiatam irritam fuisse, ideòque viro mandandum, ut uxorem suam recipiat, & maritali affectu tractet. Postea verò, si quis matrimonium accusare, seu impedimentum eius ostendere voluerit, ab eisdem Iudicibus audiendum esse.

SVMMARIVM.

1. *Confessio graui metu extorta, non valet.*
2. *Si plures Iudices delegati sint, non habent iurisdictionem in solidum; vnde vnus sine altero procedere non potest, nisi in forma commissionis aliter expressum sit: secus est in iudicibus ordinarijs, v.g. duobus consulibus ciuitatis.*
3. *Si Iudex contra formam mandati iudicauit, sententia irrita est.*
4. *Si in sententia ferenda eandem mandati formam non seruauit, non censetur esse functus.*